Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 155 (16078) | 1982 оной июлиин 6, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

СССР 60 ЖЭЛ

100 МЯНГАДАХИ ДВИГАТЕЛЬ

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводто байгша оной июлиин 2-ой үдэр 100 мянгадахи электродвигатель бүтээгдэн гаргагдаба. Энэ үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой митинг эндэ боложо, заводой директорэй уялгые дүүргэжэ байһан В. Н. Андриянка үгэ хэлэһэн байна.

Москвагай, Барантинска электромеханическа заводуудай коллективүүдэй туһаламжаар хорёод жэлэй туршада манай республикын «Электромашина» заводой коллектив зохёон бүтээхэй талаараа хүнгэн бэшэ зам гаталжа гараа. Энэ сагай хугасаа соо 100 киловатт-һаа дээшэ хүсэтэй А, АК серинүүдэй электродвигательнүүд ашаглагдажа, бүтээн гаргагдажа эхилээд, Буряад орон дотороо эгээл түрүүн, орон дотороо түрүшүүлэй зэргэдэ Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн байна.

«Улаан-Удэдэ бүтээгдээ» гэһэн тэмдэтэй двигательнүүдые һүүлэй үедэ оронһинай арадай ажахын олон һалбаринууд абадаг болонхой. Гэхэ зуура тэдэнэй дэлхэйн 48 орондо эльгээгдэнэ.

Хорёод жэлэй туршада Улаан-Удын «Электромашина» заводто дүн хамта 15 миллион киловатт хүсэнэй электродвигатель хэгдэһэн байна.

100 мянгадахи электродвигателиин бүтээгдэһэнэй баяр ёһололой митинг дээрэ тэдэниие анха түрүүн үйлэдбэрилжэ эхилһэн эдэбхитэдэй—нүхэд М. В. Чекалов, Д. Л. Нанзанов, Г. П. Шаманский, Д. М. Ахметчин, В. Д. Шутенков, Г. В. Петушкин болон бусадай нэрэ омогорхолтойгоор дурдагдаа. Аха заха нүхэдэйнгээ һайн һайхан үүсхэл оролдолые саашань найдамтайгаар үргэлжэлүүлжэ ябаһан мүнөөдэрэй залуу халаан амжалта түгэсөөр ажаллана. Жэшээлхэдэ, заводой 10-дахи цехэй токарь В. М. Жигмитов, 21-дэхи цехэй фрезеровщик А. В. Киселев, 2-дохи цехэй изолировщица Е. А. Степанова, 3-дахи цехэй полировщик Д-Ц. Бальжинов болон бусад олон нүхэдые ветерануу урдаа хараха залуу халаамнай гэжэ нэрлэхэ ёһоороо нэрлэхэл.

100 мянгадахи двигатель гаргаад байһан коллективэй урда арбан нэгэдэхи табан жэл соо шэнэ серийн двигательнүүдые гаргадаг болохо, тэрэнэйнгээ хүсыень ехэ болгохо, үйлэдбэриин талмай үргэдхэхэ гэхэ мэтэ бүри ехэ зорилгонууд табигданхай.

Баяр ёһололой суглаанай түгэсхэлдэ заводой олон тоото хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнуудэй Советэй, КПСС-эй горкомой болон райкомой Хүндэлэлтэй грамотанууд болон мүнгэн шангууд барюулагдаа.

А. МУХРАЕВ,
«Электромашина» заводой профкомой түрүүлэгшэ.

ШЭНЭ ГАЗАР АШАГЛАА

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ахын районой «50 лет Октября» колхозой шэнэ газар элдүүрилжэ, тэжээлэй үргамалуудые ехээр таридагынь һайшаамаар. Энээнэй ашаар ниитын адууһа малда һайн шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэгдэнэ. Нёдондо Жэгмэр гэжэ газарта 40 гектар газар модонһоо, шулуунһаа сэбэрлэгдэжэ хаханагдаад, обёос тариглажа, зеленко горитойгоор хүрлагдаа һэн. Харин энэ жэлдэ зеленкынгоо газарые 60 гектар хүртэхэ үргэдхэһэн байна. Эндэ агроном мэргэжэлтэй Николай Гергеновэй хүтэлбэри доро бүлэг механизаторнууд обёос тариа. Механизаторнууд үргэдхэһэн газараа элдүүрилээд, борнойлхоһоо гадна үтэгжүүлһэн байна.

В. ГАЛСАНОВ.

КУЛЬТИВАЦИ ХЭНЭ

Ниислэл хото — Улаан-Удын ажалшадые элдэб зүйлэй овощоор гүйсэд хангахын тула Улаан-Удын районой «Советская Россия» колхозой огородшод горитой оролдолго гаргана. Эдэнэр капустаяа һүүлгажа дүүргэһээр бүхы ургамалнуудаа харуулжа захалаа юм. Тодорхойлбол, 220 гектарта тариглаһан хартааб-хаяа культиваци хэһэн байна. Эндэ үнинэй трактористнууд Иван Воробьев, Виктор Русин гэгшэд ажаллана. Мүн огородшод свеклыи тариглаһан поли дээрэхи буртаг ногоо химическэ аргаар усадхаа. Тэрэшэлэн Никифор Трифоновэй хүтэлбэриллэг бригадын гэшүүд 850 гектар сэбэр паарайгаа 350 гектартань культиваци хэһэн байна.

Манай корр.

ТҮНХЭНЭЙ РАЙОНДО

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ Түнхэнэй районой Туранай совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд ниитынгээ адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Энээнэй ашаар гүрэндэ һүүмяха тушааха түсэбынь жэл бүхэндэ жэшэдгүй дүүргэгдэнэ. Тэрэшэлэн худалдагаха продукциинь шанар эрид һайжараа.

ССР Союзай мүндэлһөөр алдарта 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон тус совхозой коллектив мяха, һүүлэбэрилжэ, гүрэндэ тушааха жахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэлүүлбэ. Үнгэрһэн зургаан һарын туршада бүхыдөө 580 центнер һүүмяха тоһоной заводто тушааха түсэбөө 873 центнер хүргөө юм. Нигэжэ эдэнэр даабаряа 150 процент дүүргээ.

Мүнөө совхозой фермэ, гүүртэнүүд зунайнгаа байрада гаранхай. Тэндэнь бэлшээриин нөгооншье элбэг, һүүлэй үедэ үнэдэйнь һаам эрид дээшэлжэ байнхай. Тобшолбол, дурсагдагша ажахын һаалишад, үхэршэд гүрэндэ һүүмяха тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь уридшалан дүүртэхээр дүүрэн аргатай.

Манай корр.

ҮЛҮҮЛЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шидхэбринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэгэр социалис мүрысөөндэ оролсоһон Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой үхэршэд горитой илалта туйлана. Мал адуулагшад гүрэндэ үхэрэй тарган мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб урагшатайгаар үлүүлэн дүүргээ юм. Тус хайлбал, колхозой үхэршэд Эрхүүгэй областиин Култугай мяханай комбинадта бүхыдөө 859 центнер мяха тушаажа, даабаряа 19 центнераэр үлүүлээ. Түсэбэй дүүргэлтэдэ ажахын мал шаһан таргалуулдаг гүүртын коллектив горитойхон хүбитаяа ерүүлһэн байна.

Д. НИКОЛАЕВ.

СЕНАЖ ДАРАХААР БЭЛДЭНЭ

Июнь һарын хахадһаа хойшо хура бороотой байжа, сабшалангай, мүн олон жэлэй ногооной ургаса хэзээ хээнэйхинээ һайнаар ургаа. Тиин шимэ баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, эрхим шанартайгаар хүрлажа, ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр тэжээл нөөсэлжэ абахын тула Хурамхаанай районой Хурамхаанай совхозой механизаторнууд, луговолуудай звенонууд эртээнһээ горитой бэлэдхэл хэһэн юм. Тодорхойлбол, эндэ үбһэшэдэй звенонууд эмхидхэгдэжэ, хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдынь хүбаарилагдан даалгагдажа үгтөө.

Энэ жэлдэ совхоздо оньһожоруулагламал хоёр звено байгуулагданхай. Эдэ звенонуудай нэгые Виктор Николаевич Зверьков хүтэлбэрилнэ. Һаядаа хоёр морин косилкатай,гар хажуурадай нэгэ звено Могзондо тариглаһан олон жэлэй ногоо сабшажа, Доодо-Хурамхаанда сенаж дараһа захалхань. Эндэ ногооной ургаса һайн. Гектарай 25 центнер үбһэн абтахаар багсаагдана. Механизаторнууд абаһаар 400 тонныи багтаамжатай темо нүхэ сенажаар дүүргэжэ хушахаар бүхы юумэсэ түгэс болдэнэ.

А. ЯПХАНОВ,
Хурамхаанай совхозой директор.

Василий Иванович Зеленин — Улаан-Удын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабаринлгын заводой ажалай ветеран. Тэрэ бүхы наһаараа гэхээр заводой инструментальна цехтэ строгальщигаар хүдэлдэг юм. Тэзд уран гартай ажалша бэрхэ хүдэлмэришэнэй хэжэ шадахагүй юумэн гэжэ үгы. Василий Иванович хоёр-гурбан станок дээрэ нэгэ доро хүдэлдэг. Табадахи разрядай строгальщик нүхэр Зеленин түсэбтэ даабринуудаа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн түсхай тэмдэгээр шагнагданхай. КПСС-эй гэшүүн Василий Иванович Зеленин нитын хэрэгэй түлөө һанаата боложо, здэбхитэйгээр хабаадалсадаг, урагшаа һанаатай хүн даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Зеленин ажал дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР, ШАНАРТАЙГААР БЭЛЭДХЭЭ!

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРһӨӨ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Түрэл Коммунис партиингаа ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй түүхэтэ шидхэбринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой гайхамшагта ехэ программые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ оролсоо. Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын Еланай отделенииһхид (эрхилэгшэнь И. А. Стайсупов) шэнэ социалис уялгануудые абаа.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын тула түбхын түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр, һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ шухала гэжэ отделенииһ механизаторнууд болон бүхы ажалшадынь һайн ойлгоно. Тиимэһээ энэ жэлдэ хамаг арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ, 14,5 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха, 1000 тонно сенаж бэлэдхэхэ, 4280 тонно силос дараха гэхэ гү, али бүхы тэжээл суглуулжа абаха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Бүхы хүдэлмэрине түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр, эршэтэйгээр ябуулжа, гол түлэб 45 үдэр соо түсэб, уялгаар хараалагдаһан үбһэ, сенажаа бэлэдхэхэ гэжэ эндэхид социалис уялгануудые соогоо бэшэхэй.

Тиихэдэ дүршэлтэй механизаторнууд П. Д. Трифонов, В. А. Ладенков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг эндэхи оньһожоруулагдаһан звенонууд ажахы соогоо эгээн түрүүлэн үбһөө сабшажа эхилбэ. Түрүүшын ээлжээндэ уһанда абтажа болохоор доро газарай ногоо тракторай косилкануудаар сабшана. Иигээд хоёр-гурбан хоногһоо тэрэнэйнгээ хатаһан хойно тармежа, хуряажа һүрилхэ юм. Звено бүхэндэ 11—12 хүн, долоон-найман трактор, тэдэндэ шагтагалха техникэ үгтэнхэй.

Энэ жэлдэ П. Д. Трифоновэй даадаг звено 6,4 мянган центнер, В. А. Ладенковой звено —4,4 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй.

Тэрэшэлэн үбһөөэ морин косилкаар, гар хажуураар сабшажа, хуряажа абаха, баһа нэгэ звено (даагшань В. И. Елизов) бурнааһа шүгын забһараархи, уһа намагай захаархи ногоо унагаажа захалба. Эдэнэр тиимэ газарһаа хамтадаа 3,2 мянган центнер үбһэ суглуулха зорилготой.

Урда жэлнүүдтэшье Еланай отделенииһхид үбһэ хуряажа абаха түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг байһан. Тиимэһээ энэ жэлдэ тэдэнэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһаниинь найдамтай.

А. ХАЛТУЕВ,
«Байкальские огни» газетын худэлмэрилэгшэ.
Кабанскын район.

ХАЛААХАЙ САБШАНА

Манай совхозой хорёод хүдэлмэрилэгшэд худөө гаражаа, ниитынгээ адууһа малда ногоон тэжээл бэлэдхэжэ эхилбэ. Тэдэнэр ехэл һайнаар хүдэлжэ, нэгэ үдэр соо бүхыдөө 82 центнер халаахай суглуулаад, витаминтай ногооной гурил гаргадаг цехтэ асаржа үгэһэн байна. Мүн тэдээнтэй хамта РЭС-эй коллектив гаралсажа, 71 центнер ногоон тэжээл бэлэдхэлсээ. Тус коллектив сабшаһан халаахайгаа өөһэдынгөө автомашинаар энэ агрегадта шэржэжэ үгөө.

Тиигэжэ витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегат түрүүшынгээ продукци гаргаба. Эндэ совхозой агроном Татьяна Петровна Тарасовагай хүтэлбэри доро 6 хүн эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор хүдэлөө.

Иигэжэ манай ажахынхид ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл нөөсэлхэ хүдэлмэрээ ябуулжа эхилбэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ һаяар захалхамнай. Үбһэ хурладаг техникээ, зэр зэмсүүдээ гүйсэд бэлдэнхэйбди. Тэжээл бэлэдхэхэ звенонууд байгуулагданхай. Звено бүхэндэ тусхай даабари үгтөө.

Т. БУРДУКОВСКАЯ,
Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой ахамад экономист.

ОРОНОЙ САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри улам эршэдэжэ байна. СССР-эй Центральна статистическэ управлениин июниин 28-най мэдээнэй ёһоор, ороной ажахынуудта 23,2 миллион гектарай талмай дээрэһээ хэзрын ба таримал ногоон сабшагдаба.

Армениин, Литвагай, Эстониин колхоз, совхозууд үбһэ сабшалгаяа эршэтэйгээр ябуулна. Һайн шанартай тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Энээнэй тула бүтээсэ ехэтэй техникэ үргэнөөр хэрэглэнэ. Тэжээл бэлэдхэлгын түсхай шэглэлтэй олохон подразделенинүүд ажахын тоосоондо оронхой. Эндэ эжалай түлбэри эсэсэй үрэ дүнгүүдһээ сэхэ дулдыдагдаг байна.

Бүхы орон доторнай 10,8 миллионһоо дээшэ тонно үбһэн бэлэдхэгдэбэ.

Сенаж дараха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. 19,1 миллионһоо дээшэ тонно сенаж дарагдаа. 1,7 миллионһоо үлүү тонно ногооной гурил гаргадаһан байха юм.

(ТАСС).

БҮХЭСОЮЗНА «ЗНАНИЕ» БҮЛГЭМЭЙ СЪЕЗД

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй XIII съезд Москвада Кремлиин Ехэ ордон дотор июлиин 5-да нээгдээ. Делегадууд һүүлэй табан жэлэй турша соо хэгдэһэн худэлмэриин дүнгүүдые согсолхо, үзэл сурталай худэлмэрилэгшэдэй урда партиин XXVI съездын, тэрээнһээ хойшо болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй табиһан зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

(ТАСС).

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ УЧАСТОГТА

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумэй шидхэбриниүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр Буряадай участогай худэлмэришэд хоорондоо мүрысөн ажаллана. Үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, техникээе бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ эдэнэр оролдоно. Барилга-хабсаралгын поезднуудай, оньһожоруулагдамал колоннонуудай, хүүргэ баридаг отрядуудай коллективүүд социалис мүрысөөнэй хэлсээ хоорондоо баталаад, шууд нэтэрүүгээр, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа байнхай.

Буряадай участогай барилгашад байгша ондо тон ехэ хэмжээнэй худэлмэри хэхэ даабаритай юм. 146 километр зайда түмэр харгы табижа. Шэнэ-Уоян станциһаа Муякан станци хүрэхэ зорилготой. Түргэн, дошхон урасхалтай уһа голнууд дээгүүр хэдэн арбаад ехэ, барашье хүүргэнүүд табигдаха, 6 миллион кубометр хайр шорой түмэр харгын далан дээрэ адхагдаха, уһанай түмэр-бетон 64 сорго табигдаха юм. Энэ ехэ худэлмэрине эрхим шанартайгаар, түргэн болзор соо хэхэ гэһэн шангахан эрилтэ Буряадай участогай барилгын эмхинүүдэй урда табигдана.

Эршэтэ ажалай охин соогуур удэр хоногууд үнгэрэн ошоно. Шэнэ-Уоян станциһаа Муякан станци хүртэр 146 километрэй зайда ехэ барилга хэгдэжэ байнхай. Байгша оной май нарын 19-дэ ашаанай поезд түмэр замай Янчуй станци гэхэ гү, али БАМ-ай 554-дэхи километр хүрэжэ ерээ һэн. Мүнөө барилгада хэрэгтэй ашаан, оньһон техникэ болон тухсэрэлгэнүүд Янчуй станци хүргэгдэнэ. Барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэхэ хэрэгтэ энэ тон ехэ удха шанартай.

Тиин Янчуй станциһаа Муякан станци хүртэр барилга шууд түргөөр хэгдэжэ байна. «Нижнеангарскстрансстрой», «Запбамстроймеханизация», «Мостострой-9» трестнүүдэй коллективүүд хоорондоо мүрысэн, эрид шангаар ажаллана. Олонхи худэлмэришэд СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын коллектив Янчуй станци хүртэр түмэр харгы барилсаа бэлэй. Эдэнэр уһа урадхүүлха 52 сорго хабсаргана.

— Түмэр харгын рельс табигшад бидэнэй гэмээр часайшье туршада һаатаагүй юм. Уһанай соргонууд саг болзортоо, эрхим шанартайгаар тушаагдадаг. Н. В. Островский, В. Г. Багатуров болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд ажалаа хододоо эрхим шанартайгаар хэжэ, бэшэнэй дунданаа шалгарна. Эдэнэр Янчуй станции хүртэр түмэр харгы барилсажа, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа. Манай худэлмэришэдэй оролдосто бэрхээр ажаллаһан дээрэһээл мүнөө түмэр харгыгаар Янчуй станци хүрэтэр ашаан зөөгдэнэ, —гэжэ барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын начальник В. Г. Симагин худэлмэришэдөө маргаан хөөрэнэ.

Буряадай участогай худэлмэришэд жэлэй дүүрэтэр үшөө 100 гаран километр зайда түмэр харгы табиха болоно. Байгша оной даабарине амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн хубитаяа оруулха болоно бшуу. Энэ габшагай ажалай участок дээрэ худэлжэ байһан худэлмэришэд харюусалгаяа һайн мэдэрнэ. Тиимэһээл удэрһөө удэртэ эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын худэлмэришэд жэлэй эхинһээ шангахаһаар худэлжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаа. Эдэнэр Янчуй станциһаа Хойто-Муяын хадануудай баруун заха хүрэтэр 60 сорго хабсаргаха даабаритай. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 28 сорго эрхим шанартайгаар хабсаргажа, гүрэнэй комиссида тушаагаад байна.

— Бидэ зунай дулаан удэрнүүдые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Хоёр халаанай туршада булта худэлмэришэднай ажаллана. Поездымнай хүтэлбэрилэгшэд, партыйна, профсоюзай организацинууд габшагай ажалай участок дээрэ барилгын материал, оньһон техникэ саг болзортонь эльгээһэн лэ байдаг. Бидэ яһалал оролдонобди. Үшөө 32 сорго хабсаргахамнай үлөөд байна. Энэ ажалаа байгша оной октябрь һарада дүүргэхэ, Агуусхэ Октябриин революцинн 65 жэлэй ойн баярай һайндэрые ажалай бэлэртэйгээр угтахаар шидэнхэйбди, — гээд барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын бригадир Н. Л. Жарчинский мэдүүлнэ.

Барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойн баярай һайндэртэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, удэр, недели, һара бүрнингөө даабари үлүүлнэ. Эндэ ажал һайнаар эмхидхэгдэдэг болонхой. Шэнэ онол арга үйлэдбэридэ амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ. 16 бригадын 6-нинь бригадна подрядаар барилга хэжэ, даабаряа үлүүлнэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэнэ.

Н. Л. Жарчинский, А. К. Утюжников, В. И. Федюнин болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудые һара бүрнингөө даабари 145—150 процент дүүргэдэг болонхой.

— Бригадна подряд хэрэглэһэнэй ашаар лэ бидэнэр үндэр бүтээсэ туйланабди, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бэелүүлнэбди, — гээд Н. Л. Жарчинский хэлэнэ.

Зүб лэ хэлэнэ даа. Хаана шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэб, тэндэл амжалта туйлагдадаг, даабари үлүүлэгдэдэг ха юм. Барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари табан һарын туршада дүүргээ бэлэй. Эдэнэр Янчуй станциһаа Муякан хүрэтэр түмэр харгы бариха худэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, уһа дамжуулха соргонуудые хаалгадаһан болзортонь дүүргэжэ, жэлэй һүүлэ багта ашаанай поездын Муякан хүрэн ерэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана.

— Манай поездын коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан абаһан үялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ ермэлзэнэ. Булта худэлмэришэднай даабаряа үлүүлнэ. Байгша ондо эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха гэһэн зорилгоо бэелүүлхэл байха, — гэжэ барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын начальник А. И. Уфимцев мэдүүлнэ.

Уоян—Муякан гэһэн габшагай ажалай участогта худэлдэг худэлмэришэд жэлэй дүүрэтэр үшөөл ехэ ажал хэхэ болоно. Эдэнэр хаба шадалаа туршалсан мурысэжэ, гүрэнэй даабари, абаһан уялгаяа сум бэелүүлхээр эрид шиидэнхэй. «Нижнеангарскстрансстрой», «Мостострой-9», «Запбамстроймеханизация» трестнүүдэй коллективүүд дундаа нягта барисаатайгаар ажаллажа, Муякан станци хүрэтэр түмэр, харгы табихаар эрид шиидэнхэйнүүд.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай корр.

Репортаж

«САГААН АЛТАЯА» СЭБЭРЭЭР АБАНА

Удын совхозой түб һууриндахи хонидой нооһо хайшалха пунктда «сагаан алта» суглуулагшадай халуун ажал түлэг дундаа ябажа байгаа һэн. Зунай ааяма халуунда хонидой хөөрэнэн нооһо шадамар бэрхээр хайшалжа, зохидхоноор эбхэн монсоогойлоод, транспортер дээрэ табинад.

— Манай пунктын бэрхэ хайшашан Надежда Доржиевна Жамьянова шалгарна. Энэ нүхэриай дүршэлтэй. Арбаад жэлэй саада тээ Улаан-Удын медучилищи дүүргээд ерээ һэн. Тэрэ гэһээр нютагтаа фельдшерээр хүдэлдэг,— гэжэ эндэ тоо бүридхэгшөөр худэлдэг Надмит Кимовна Доржиева хөөрөөгөө захалба:— Зүгөөр хонидой нооһо хайшалалгын халуун хаһын эхилхэдэ, совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие худэлжэ байһан газарһаань табюулжа, урижа асардаг. Надежда Доржиевна нэгэнтэ бэшэ район дотороо түрүү һуури эзэлжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Совхозойнгоо дирекци, партком болон рабочкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, мүнгэн шангуудта хүртэһэн байха.

— Надежда Доржиевнатай зэргэлэн худэлжэ байһан залуу хүбүүнэй ямар бэрхээр хайшалжа байхыень харана бэзэт. Нооһо дабхар хиргажа, шанарыень доошолуулангүй суглуулдаг Алексей Грешилов гайтай бэрхэ хайшашан даа,— гэжэ совхозой зоотехник Лубсан Хажитов хэлэхэ зуураа: — Үшөө һургуулида һуража ябахадаа, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаран, түрүү һуури эзэлжэ, шанда хүртэдэг бэлэй. Сэрэгэй албаниһаа табигдаһаар совхоздоо бусажа ерээд, мүнөө хонидой нооһо хайшалалгада үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байна.

«Сагаан алта» суглуулха пунктые даагшаар дүй дүршэлтэй механизатор, коммунист Иван Васильевич Тутаев юһэдэхи жэлээ хүтэлбэрилнэ.

Совхозой гаражые даагша, үнинэй механизатор Иван Васильевичай аша туһаар пунктнь саг дары бэлэн болгогдоо. Бүхы аппаратуудынь һайнаар худэлнэ. Тэрэнэй туһалагшаар оньһон техникэдэ дуратай, һүбэлгэн бэрхэ ажахын түрүү механизаторнууд Николай Петров, Виталий Жигмитов, Николай Платов гэгшэд томилогдонхой.

«Сагаан алтаяа» шанар шэнжээрнь тодорхойлдог классировщигуудаар Валентина Носкина, Пажилма Осорова, Татьяна Гармаева худэлнэд.

Мүнөө жэлдэ энэ пунктын коллектив 11 мянганһаа дээшэ хониной нооһо хайшалжа, гүрэндэ «сагаан алта» тушааха түсэбөө сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

— Мүноодэр ахалагша хонишон Буда Дамдинович Данзандоржиевай даадаг һүрэг хониной нооһо хайшалжа байнабди. Дунда зэргээр тус бүриһөөнь 3,3 килограмм шахуу «сагаан алтан» абтана. Энэ жэлдэ хониднай һайнаар ондо ороо. Гүрэндэ нооһо тушааха түсэб дүүргэхэ аабза,— гээд Влас Константинович Халматов хэлээ һэн.

Влас Константинович совхозой ахамад зоотехнигээр ажалладаг. Үнгэргшэ жэлдэ Ставрополь хото ошожо, хони, ямаа үсхэбэрилхэ талаар Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай дэргэдэхи нооһоной шанар тодорхойлон элирүүлхэ нэгэ жэлэй курсада һуража ерэһэн.

Тус ажахын нооһо хайшалдаг энэ пунктда арадай хиналтын пост байгуулагданхай. Тэрэнэй худэлмэрине совхозой инженер Семен Фомич Шурыгин хүтэлбэрилнэ. Постын гэшүүдээр ветеринарна худэлмэрилэгшэ, комсомолой гэшүүн Любовь Лодойбалова, механизатор Николай Рожков, ахалагша хонишод һунгагданхай.

Центральна пунктын хайшашадые тогоошон Татьяна Никитична Угрюмова амтатай эдеэ хоолоор хангана.

Хорины районой Удын совхозой хонишод «сагаан алта» суглуулгаяа эмхитэйгээр эхилэнхэй, түргэн болзорто үнгэргэхөөр эрмэлзэнэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

БҮХЫ ШАДАЛАА ЭЛСҮҮЛХЭБДИ

Ороолого болон гэжээлэн ургамалнуудай, сабшалангай ургаса һайжаруулха, мал ажалһаа абтадаг продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гэзэшэ районой хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгын гол эрилтэ болоно гэжэ «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шүүтүүд, 1990 он хүрэтэрхи уелын СССР-эй Эдеэ хоолой программа болон КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ үндэһэлэн, районно партийна организацииин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшөөл хэлсэһэн КПСС-эй Захаамнай райкомой пленум онсолон тэмдэглэбэ. Тус пленум дээрэ элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Бадмаев үгэ.

— Бүхы совет хүнүүдтэй адли манай районой коммунистнууд болон ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүлые халуунаар үгтан абаа. Энэ үдэнүүдтэ КПСС-эй райкомой пропагандистска эдэбхитэд, харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, парткомуудай агитаторнууд болон элидхэлшэл үүч зонойнгоо дунда СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ дайшалхы зорилгонууд тухай хөөрэнэ, —гээд элидхэлшэ эхилбэ.

Районой хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар һүүлэй хэдэн жэлэй туршада горитой мүнгэ зөөри таргашалагдадаг болоо. Энээнэй ашаар ажахынуудай материально-техническэ үндэһэ һүури нилээд бэхижээ. Жэл ошохо бүри трактор, машинын тоо олошороо, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр үгдэг болоо. Гарай ажал сньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, тэрэнэй талмай үрлэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг болэнхой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине томодохо ба мэргэжүүлхэ, ажахынууд хооронды хамжаа хүгжөөхэ, мал ажалые промышленна аргаар эрхилхэ ажал ябуулагдана. Енгорбойн совхоздо эбэртэ бодо залуу мал шахан таргалуулха ажахынууд хооронды үйлэдбэрини нэгэдэл байгуулагдаа. Энэ хугасаа соо 8720 малай байха байрануud, тэрэ тоодо һү һаалиин 7 томо фермэнүүд, 900 толгой мал шахан таргалуулха Нуртын комплекс баригдаһан байха юм.

Түсэбтэ арбадахи болон арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта 7392 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 1390 һурагшадай һураха һургуулинууд, 2050 һууритай клуб болон соёлой байшангууд, 450 хүүгэдэй байха сад-ясли, магазинууд болон столовонууд, фельдшерско-акушерскэ пунктнууд, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комплексно пунктнууд баригдаа.

Район дотор 3,6 дахин хүдөө ажахын мэргэжэлтэй олошороо. Совхозуудай ажалшадай мэргэжэл дээшэлжэ, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй эрдэм мэдэсэ, арга шадабари һайжарааа. Хүн зоной байра байдал, мүнгэ зөөри дээшэлһэн байна.

Гэбэшье һүүлэй жэлнүүдэй ган гасуурта сагай уларил районой хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ хохидол асараа. Гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэһэн ехэ туһаламжын, партийна, совет ба хүдөө ажахын органнуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэлэй үдэр бүрини бодомжотой хүдэлмэрини аша туһаар районой хүдөө ажахын продукци абалга 1965 оной-хитой сасуулбал, 1,8 дахин дээшэлээ. Эдэ жэлнүүдтэ мяха үйлэдбэрилгэ — 62, нооһо—26 процент, гүрэндэ мяха худалдалга—2 дахин, нооһо—43 процент ехэ болоһон байха юм. Мүн энэ хугасада бухы түрэлэй малай тоо толгой олошороо.

Гэхэтэй хамта газар бүлон мал ажалай зарим шухала һалбаринууд ехээр трактор тэргэдэлдэ оройон байна. Энэ тоунһээ болоноб гэхэдэ, бата найдамтай тэжээлэй үндэһэ һуури байгуулжа шадаагүйбди. 1981 ондо нийтын адууһа малай условно толгой бүридэ 4,8 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл хүртөө. Харин үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ тус баримтануud үшөө доогуур байба. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэжээл үйлэдбэрилгэдэ ехэ анхарал хандуулагдажа, тарималь ногооной, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ элдэб хэмжээнүүд абтана. Гэбэшье үнтэрһэн жэлдэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө олонхи ажахынууд дүүргэнгүй үлэшөө. Хамниин, Дүтэлүүрэй, «Михайловский», СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Санагын болон Далахайн совхозууд үбһэ багаар абадаг болоо. Харин тиихэдэ Енгорбойн, Харацайн совхозууд тэжээл үйлэдбэрилгэээ жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. Эдэ хоёр ажахынууд сабшалантай гектар бүрииһөө дунда зэргээр 9,6 болон 15,3 центнер үбһэ абана.

КПСС-эй райкомой III пленумэй арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тэжээл үйлэдбэрилхэ хэмжээнүүдые талһаар жэлһээ үлүү саг үнтэрбэ. Табан жэл соо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые 2 дахин дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай. Теэд зарим ажахынууд харааһанаа бэелүүлхэ тааруу хэмжээ ябуулганнуудые бэелүүлнэгүй. Техникэ дүүрэн хүсэндөө хэрэглэгдэнэгүй, газар тарялалан һайнаар уһалагданагүй, агротехническэ гуримууд хазатайруулагдана. Хамниил, Дүтэлүүрэй болон бусад ажахынуудта үбһэнэй шанар муу, түрүү арга нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулагданагүй, тэжээл үйлэдбэрилгэ болон буйлуулалга тусхай һалбари болгогдожо эмхидхэгдэнэгүй. Хартаабха ба овощ һүүлэй үедэ багаар ургуулагдана.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ойртобо. Энэ жэлдэ ажахынууд 326 мянган центнер үбһэ, 10600 тонно сенаж, 38930 тонно силос, 720 тонно ногоонай гурил бэлэдхэхэ хараатай. Совхоз бүхэндэ тэжээл бэлэдхэхэ звеноnууд эмхидхэгдэнэ. Мүнөө энэ гэһээ набшаһата тэжээл, халаахай, шаралжаа гэхэ мэтые суглуулжа, хатааха ажал эрхилэгдэхэ зэргэтэй, Даалгадаһан газар дээрэһээ хонидой эдихэ үбһые өөһэдөө хүряажа абаха гэһэн Хориин районой хонишодой үүсхэлые районой хонишод, бусад малшад, дэмжээ һэн. Гэбэшье олонхи совхозуудта хонишод, мүн тугалнуудые эхэтэйнь суг ябуулжа түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг гүүртэнүүдэй мал адуулагшад тиимэ участоготай үшөө болоодүй байха юм.

Харацайн, «Михайловский», Дүтэлүүрэй совхозуудта малай тэжээл бэлэдхэхэ, үрэаса хүряаха хүдэлмэридэ муугаар бэлдэнэ. Тус ажахынууд таряа күряалгын, үбһэ, силос, хартаабха хүряалгын техниые зэһабарижа дүүргээгүй байһаар.

Районой ажахынууд үбажа байгаа түсэбтэ табан жэлэй эсэс болотор 40 мянган центнер мяха, 55 мянган центнер һү, 1007 центнер нооһо үйлэдбэрилдэг болохо зэргэтэй. Үнеэдэй тоо толгой 3200 хүргэгдэжэ, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограмм һүн һаагдаха байна. Хамниин совхоздо жэл бүри 700—800 толгой үүлтэртэ гунжануудые түлжүүлхэ фермэ байгуулагдахань. Һайн малые шэлэн суглуулжа, тусгаар фермэнүүд ажахы бүхэндэ эмхидхэгдэжэ байна.

Ажахынууд хооронды хамжаануудые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор мяханай даабарияа дүүргээгүй. Байгша ондо бодхоогдохо 19 гэрнүүдэй 13-ниинь эхилэгдээд байна. Шефүүдэй туһаламжаар үйлэдбэриин болон малай байрануud, мастерскойнууд, бусад баригдануud эрхилэгдэхэ юм.

Элидхэлшэ ажахынуудай хүтэлбэрилхы кадрнууд болон мэргэжэлтэд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэхэ үүргэ ба харюусалга дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

— Хүдөө ажахын бусад асуудалнуудтай хамта мелиоративна барилгада шухала анхарал хандуулдаг болохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум дээрэ хэлэгдээ. Бидэ, районой мелиораторнууд, ажалаа саашадань үргэдхэжэ, Дархинта, Һонгино, Хуурлиг голнуудтахи бургааһа, харганаагай үргашаһан газарнуудые сэбэрлэжэ эхилээбди. Ажалшадайнгаа ажаһууха хэдэн гэрнүүдые барибди, —гээд «Бурводстрой» трестын нүүдэл онһожоруулагдамал колоннын начальник **Д-Н. Б. Будаев** үгэ хэлэхэдээ, элирхэйлбэ.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Далахайн совхозуудай директорнууд **П. Д. Соктоев, В. Л. Хартаев** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, холын үбэлжөөнүүдтэхи, холын бэлшээриинүүдтэхи малшадай байра байдал, ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг, соёлой баазануудые байгуулһан, магазин, пекарни, медпункт эмхидхэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Мүн баһа бии байгаа дутуу дунданууд дээрээ тогтоһон байна.

Енгорбойн совхозой Нуртын **отделение** эрхилэгшэ **И. Л. Балданов** үгэ хэлэхэдээ, гол анхаралаа залуу мал шахан таргалуулха, гүрэндэ һайн мяха тушаадаг болохо хэрэгтэ хандуулаа. Мал шахан таргалуулха Нуртын комплексдо бүхыдөө мянга гаран мал байлгагдана. Мүнөө тэдэ һайн ногоотой холын бэлшээридэ гаргагданхай. Тэдэнине харууһалхаар эгээн дүй дүршэлтэй, харюусалга ехэтэй малшад табигдаа. Тэдэнэй олонхинь зунай үедэ малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэһэн социалис уялгануудые абанхай.

Тэрэшэлэн элидхэл зүбшөн хэлсэлгэдэ Санагын совхозой парткомой секретарь В. Ф. **Бандеев**, Харацайн совхозой парткомой секретарь **Ф. Д. Шагжиев**, Хамниин совхозой Түбэй һу һаалиин фермые даагша **Г. З. Дашамолонов**, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **С. Л. Гатапов** болон бусад хабаадаа.

Пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаба.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

САБШАЛАНГАА УҺАЛҺААР

Байгша ондо үбһэ ногооной тогтуурытай баян ургаса ургуулхаар шиидэһэн Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой луговодууд хабарһаа нааша сабшалан дээрээ горитой хүдэлмэри ябуулаа. Илангаяа үниэй луговодууд Евсей Куприянович Федоров, Михаил Иванович Поломошнов гэгшэд мүнөөшье сабшалангаа уһалһаар. Эдэнэр үбэлдөө тошо халяажа күргөөд, хабартаа һайрамаар ехэ газар ундалуулаа.

Һүүлэй мэдээгээр Евсей Федоров 380 гектар сабшалан ундалуулаад байна. Харин Михаил Поломошнов үрэмдэмэл худагай уһаар Озерки гэжэ газарай 15 гектар, Назаровскын 26 гектар сабшалан хоёр дахин уһалаа. Бүхыдөө тус колхоздо 450 гектар сабшалан ундалуулагдаа.

Дурсагдагша ажахын луговодууд даалгагдаһан сабшаланайнгаа гектар бүхэнһөө 22 центнер үбһэ сабшажа нөөсэлхөөр зорилго хараалаһан ажаллана.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ оройон хура бороогой тогтоходо тус ажахыда үбһэ хуряаха хүдэлмэридээ үргэнөөр бэлдэжэ захалба. Морин косилкатай гар хажуушадай звеноnууд урдыхиһаа олоор байгуулагдаа. Энэ жэлдэ үбһэшэд ургаһыень сум суглуулжа абахаар хараална.

Б. ШИРДАРМАЕВ.

НЕФТИНИЙ УУРХАЙ ХОЁРДОХЁО МҮНДЭЛБЭ

НИЖЕВСК. Удмуртын Архангельска уурхайда нефть ехээр малтагдана.

13 жэлэй саада тээ имагтал энэ талмай дээрэ олзоборилгын түрүүшүүлэй тоодо Т-150 трхэлэй гэнэхэн трторнуудые олоор үйлэдбэрилгын түрэгдхэхэ арга түгэгоно. «Хүдэлмэришүүшын Одтафетын» гуримаар новагай линис мүрысөө эмхидхолбоотой. хай хэлсэндэ элэ болон бативүүдэй түлөөлэгшлбосороолхан гараа табиба.

Мөөртэ трактор гараже бай орондо гэнжэтэ трамантартай. дые бүтээдэг болохо орденто тедболон участоguудые табигдаһаган түхээрхэ графын совет тэдэнэр зүбшөн хэлсүүдэг гол гэ һанал олибөөн байгаа гараже гартора заводой хабса. Бэлигтэй конвейертэ хэрэринэнүүдзүйлнүүдые эльгэхэн, Лариса хараалагданхай. Орёнэ дээрээ эрхэ байдалда хүдэна. Онсо ехадаха трактонуудыйГэнэ, Эгые түргэдхэхэ талдэдын ээдэлмэрине таарууланану, Эхэ оперативна бүлэгүолоно буса приятинуудта эмхидгуулаад, нэрэмжэтэ ауреат болгэ балерин

ХҮДӨӨГЭЙ МЭРГЭЖЭЛТЭ

МОСКВА. Тимирязэрэмжэтэ академине шэдтэ агрономуудай, женериүүдэй, эконнуудай, бусад жэлнүүдэй дипломуурай оршон байдалда лагдаба. 709 залуу жэлтэд ороной колхозоо хозуудта ошохо болодентнэрэй дипломно нүүдтэ найруулагдаһадрадхалнуудай 90 шадцентые тодорхой ажын дай хүдэлмэридэ болдрэнь нэбтэрүүлхэ гэрэл ажахынэй шалгалтын комдурадхаһан байна.

Студентнэрэй хахэндэ нэгэ хубинь Хара бэшэ шангай агитэй нютагуудта хүдэан концертсэһэн байна. Эрдэм,суулдаг. Түкын талаар Гүрэнэй хид райондэй, СССР-эй Хүдөө министерствын ба ВАСгу нүүридай түсэбүүдтэ ороһо түлөө В. ехэ комплексно асуу зүгһөө Мо дые шэнжэлгэдэ хамта һан юм. эрдэмтэдтэй хамта ябажа, үедөө тэдэнэр дүй е тэй болоһон, эрдэм бусажа баяжуулһан байгаа. ахамад гэдэнь КПСС-эй XXV шо Валентдын шиидхэбэрин нютагай комСССР-эй Эдеэ хоолой секретарраммые бэелүүлхэдэ, совхозо халха.

Ороной олохон торнууд, хүхамта 12 совхозуудта нютагайороолсоо, залуу мэргэжэлтэдые.

ХҮДЭЛМЭРИШҮҮШИН ХАНИ БАРИСАА ЁҺО ЗАНШАЛ

ХАРЬКОВ. Харьтракторна заводой б, Ажалай нинне хангагдаг Россиан дерацинна ба Украинай приятинуудай колнүүдэй өбтэй һайн хүдэгэжэ, автономиго республикын нефтинн ндустрини үндэһэ һуури табигдаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэ уурхайһаа хэдэн миллион тонно үнэтэ түүхэй эд малтагдаһан байгаа. Гэбэшье һүүлэй үедэ нефтиия нөөсэ эли бодо бага боложе эхилээ һэн.

Тиихэдэ геологууд нефть олзоборилгошодто туһалхаяа ерээ. Уурхайн урдахи хилэ шадар онсо сэнтэй девонско нефтинн хэбтэшэнүүд олдобо. Богони болзорто үрэмдэгшэд шэнэ скважинануудые баряа. Тинигэжэ Архангельскын, уурхай хоёрдохёо мүндэлбэ.

ГҮРАЙ ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА ПРОГРАММА

СОЛИГОРСК. (Минскэ область). Калийна үтэгжүүлгые зөөхэ ба хадагалха үедэ гээлтэ хороптодо оруулхагүй арга Белоруссиин Науканнуудай академиин эрдэмтэд олоо юм. Үйлэдбэрнин «Белорускалий» гэжэ нэгэдэлэй мэргэжэлтэдтэй хамта тэдэнэр газарай хүрһэндэ үэүлдэг үрэжэлтэ дабһанай аша түһые дээшэлүүлхэ зүйлнүүдые туршажа нэбтэрүүлнэн байна.

Һайжаруулагдаһан шанар шэнжэтэй иимэ үтэгжүүлгэ Солигорскын шахтернууд ороной ажахынуудта эльгээбэ.

— Калийна руда олзоборилгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, шэнэ янзын үтэгжүүлгэнүүдые бии болгоо зорилгонууд СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэтэй нягта холбоотой юм. — гээд шэнжэлгэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэ химическэ эрдэмэй доктор Х. Александровин хэлээ. Союз дотор үйлэдбэрилгэдэдэг калийна үтэгжүүлгын хахад шахуу хубинь энэ республикада хүртэдэг. Тиимэһээ республика дотор эдэ асуудалнуудые түргөөр шиидхэхын тулада эрдэмтэдэй болон мэргэжэлтэдэй хүсэлэл оролдолгонууд нэгэдүүлэгдэнэ. БССР-эй АНай ба «Белорускалий» нэгэдэлэй албан зургануud хоорондын научна совет байгуулагданхай, тэрэшэлэн «Калий» гэһэн научно-техническэ комплексно программа баталагданхай.

ОДЕССЭ. (ТАСС). Хара далай шадархи нютагуудай таряа хүряалга тон богони болзор соо дүүргэдэхээр хараалагдана. Эндэхи үбэлэй шэнисын тарилга юрынхиһөө неделеэр урид эдеэшээ. Областиин урда районуудай ажахынууд ургасаяа хүряажа захаланхай.

Тала нютагуудта таараха эрхим сортнууд тарилгын гол талмайнуудые эзэлнэ. Нютагай селекциин үрэжэл ехэтэй шэнэ сортнуудай дундаһаа «Обрий», «Южная заря», «Парус» ба бусад эрхим шанартай шэнисэ онсо шалгарна.

Хүряалгаяа богонихон болзорнуудта дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэнь ямар ушартайб гэхэдэ, комбайн бүхэн сүүдхын турша соо 12 гектарһаа бага бэшэ талмайн ороһо таряа хүряан, сохихо абаха ёнотой болоно. Хүряалгын-транспортна техникын хамтадхагдаһан бүхы 500 комплекс ба отрядууд хоёр халаанаар хүдэлмэрилнэ.

Һолоомо ехээр суглуулан абахын тула жатканүүдынь доогуур сабшахаар тааруулагданхай. Ерэхэ жэлэй ургасада таряалангай газарые бэлдэхын тула, хүрһэ элдүүрилдэг агрегадууд комбайнуудай хүряаһан дары загуунуудта табигдана. Намарай шэнисэ областиин хүряан абаха бүхы ороһо таряанай хахадһаа ехэнь болохо байна.

БОРНОЙЛЖО УСАДХАХАДА УРАГШАТАЙ

Харһаабха һуулгагдаһаар 15—25 хоногой үнгэрөөд байхада эшэнь булгайжа захалдаг. Энэ үедэнь хэды дахин борнойлходо буртаг ногоонинь усадхагдадаг байна. Манай эндэхи эрхэ байдалда хартаабхын тарилга 2—3 дахин борнойлходо туһатай юм. Хартаабхаяа тариһанай удаа 6—10 үдэрэй үнгэрөөд байхада борнойлходо буртаг ногооной 80 процентнь хосордог. Харин 12—15 хоногой һүүлээр борнойлбол, «ногоон түймэр» ороһдоол 30 процент сарагдана.

Республикымнай түрүү хартаабхашад баян ургаса хүряахын тула тарилгын һүүлээр газараа заабол борнойлдог гуримтай. Энэ арга гол шухала, заабол, дүүргэдэхэ эрилтэ гэжэ тоологдоно.

Тарилгаяа борнойлходонь гансашье буртаг ногоон усадхагдана бэшэ, мүн хүрһэнэй шиг нойтон һайнаар баригдажа, хартаабха түргэн ургадаг байна. Зуруud хоорондын элдүүрилгэ хэхэдээ зүһэхэ, **зөөлэрүүлхэ хутагатай культиватор хэрэглэхэдэ** һайн. **Хартаабхын ургаха** үедэнь 2—3 дахин зуруud **хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулхада ургасань дээшэлнэ.**

Нажарай июль һарын бороогой һүүлээр, хартаабхын эшэнүүдэй 18—20 сантиметр үндэрөөр ургаад байхадань обоолходо, ургасань гектарай 20—30 центнерээр нэмэдэг гээшэ.

Энэ жэлһээ эхилжэ, республикымнай ажахынууд хартаабхаяа шэнэ аргаар — **далантуулан тарижа** туршаа юм. Жэшээлбэл, Улаан-Удын районой Ивалгын ОПХ-гай хартаабхашан Константин Николаевич Татарниковай хүтэлбэрилдэг звено хабартаа даажа абаһан участоготаа хартаабхаяа далантуулан таряа һэн.

Хартаабха тариха үедэ зөөлэрүүлэгдэһэн хүрһөөр далан татагдахадаа ныгтаруулагданагүй гээшэ. Далантуулагдаһан тарилгада хүрһэнинь хальһатадагүй байхаһаа гадна, наруули талань наранда шарагдана, агааршье нэбтэ ороо, хартаабхын ургахада туһатай байгаг. Далантай полинн хүрһэ зөөлэрүүлһэнэйшье үлүү юм.

Нимэ тарилгын буртаг ногоон 4—5 сантиметр үндэрөөр ургаад байхадаа усадхагдана. Харин хожомшог ургадаг буртаг ногооень КОН-2,8 түхэлэй культиватораар обоолходо хосорно. Тарилгаяа обоолходоо, борнойлходо хамаагүй юм.

Шэнэ онол арга хэрэглэжэ гэхэ гү, али шэнэ технологиин ёһоор хартаабха тарихада ургасань гектарай 15—20 центнерээр дээшэлжэ, продукциин өөрынь үнэсэн 20—25 процентээр доошолхо байна.

Б. ГОМБОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилгшэ, республикын габьяата агроном.

БЭЕДЭЭ ШҮҮМЖЭЛХЫ ЁҺООР ХАНДАХА ҮЗ

△ ЛЕНИНЭЙ СУРТАЛ БОДОЛ БА УГ ЗАНШАЛНУУДЫЕ ДАГАН △ АЛДУУНУУДАА ШҮҮМЖЭЛЭЛГЭ—ХҮСЭТЭЙ БАЙҺАНАЙ ТЭМДЭГ МҮН △ ҮНДЭҺЭН ХУУЛИИН ГОЛ ШУХАЛА СТАТЬЯ △ ҮГЭ БА ХЭРЭГ

ШҮҮМЖЭЛЭЛ БА ӨӨРЫГӨӨ ШҮҮМЖЭЛЭЛГЭ болбол нийтын хүгжэлтые түргэдхэгшэ түгэс хүсэн, хойшолуулагдашагүй шухала асуудалнуудые шиидхэхэ гол зэбсэгүүдэй нэгэн мүн. Энэ үүргэнь коммунис байгуулалтын үедэ улам дүүрэнээр бэелэн харагдадаг. Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ манай совет ёһоной ажабайдалай таһаршагүй нэгэ шэнжэнь болонхой гэжэ гүйсэд үндэһэтэйгөөр хэлэжэ болоно.

Ленинэй суртал бодол ба уг заншалнуудые батаар баримталдаг манай парти энэ талаар шиидхэхы габьяатай. Партиин бии болоһон сагһаа хойшо В. И. Ленин гэрэлтэй бүхы ажал ябуулгала революционно шүүмжэлхы хэзэл гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлые оролдодог, һанаагаа ямаршоод һууха ябадалһаа һэргылдэг, өөрынгөө дутуу дундануудые айлгүйгөөр, эрэлхэгээр элирүүлжэ усадхахые һүргадаг һэн. Өөрыгөө шүүмжэлэлгэ орюн хүгжэхэ али бүхы партида яашагүй хэрэгтэй,—гэжэ Ленин заадаг һэн. — Һүрхэйбди гэжэ тоолоод, ерээдүйдөө этигэшоод ябахаһаа гутамшаг юумэн үгы» (Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 10, хууд. 355). Алдуунуудые элеэр мэдэржэ, үнэн сэхээр шүүмжэлхэ гээшэ партиин һуда байһанай бэшэ, харин тэрэнэй хүсэтэй байһанай гэршэ, хүдэлмэришэн ангинин, ажалша олонинтын үмэнэ уялгануудаа бодото хэрэг дээрэ дүүргэһэн ябадал мүн гэжэ тэрэ тоолодог һэн.

Манай парти Ленинэй эдэ захяа заабаринуудые хэлбэришэгүй баримталдаг. Тэрэ алдуунууд болон дутагдалнуудаа хододоо эрэлхэгээр, шиидэнгээр элирүүлдэг, тиин ажалаа һайжаруулха, үйлэдбэриин, нийтын харилсаануудые нарижуулха зорилгоор шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын онол аргые үргэлөөр хэрэглэдэг.

Али нэгэн зорилгонуудай хэр зэргэ дүүргэдэжэ байһаниинь, мүн шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон дутагдалнууд партийна суглаануud, конференци, съезднүүд, пленумүүд дээрэ, партийна комитедүүдэй бюрогой заседанинуud дээрэ өөрыгөө шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэгдэдэг. Партиин Центральна Комитет энэ талаар жэшээ харуулдаг. Экономикын хүгжэлтэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ һаад түбэг татажа байгаа дутагдалнууд ба һуда талануud тухай ЦКгай Пленумүүд дээрэ, КПССэй ЦК-гай шиидхэбэринүүдтэ үнэн сэхээр элитэ хэлэгдэдэг, ушарһан бэрхэшээлнүүдэй шалтагаанууд, тэдэнине зайсуулха арга замууд заагдадаг, алдуу эндүүгэй түлөө харюусалгатай хүтэлбэрилэгшэд тон шангаар шүүмжэлэгдэдэг.

КПСС-эй XXVI **съездэ** хэһэн Центральна Комитедэй тоосоон дотор, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо коммунис байгуулалтын гол шухала участоguудтахи байдал шүүмжэлхы ёһоор али бүхы талаһаа харагдаһан байна. Парти, тэрэнэй ЦК мүнөөнэй байдалые, амжалтануудаашье, дутуу дунданууdаа болон хэрэглэдээгүй арга боломжоnуудыешье байһан соонь зүбөөр сэгнэдэг гээжэ съезд үнэншэмэ тодоор харуулаа һэн.

Ленинскэ парти манай бүхы ажабайдалда шүүмжэлхы үзэл нэбтэрүүлдэг юм. Ажал хэрэгтэ шүүмжэлхы ёһоор хандаха, залан шууд шүүмжэлгэ болон өөрыгөө шүүмжэлэлгые бүхы хэмжээгээр нүгөөхэ тушаа тэрэ саг үргэлжэ оролдожо байдаг. Энэ хадаа аша үрэтэй ажал хүдэлмэриин, мүн ажахын политическэ болон социальна зорилгонуудые шиидхэхэ, олонинтын зохёохы эдэбхине дээшэлүүлхэ, социалис демократи гүнзэгырүүлхэ шухала нүхэсэл болсно бшуу. «Тамбовско областной партийна организацида шүүмжэлэл бэ өөрыгөө шүүмжэлэлгын ямар байһан тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, партиин XXIII, XXIV, XXV болон XXVI съездnүүдэй заабаринуud энэндэ зорюулагданхай байгаа.

Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлхэдээ, ямар нэгэн эмхиин, ямар нэгэн хүнэй ажал ябуулгын бүхы талань байһан соонь зүбөөр сэгнэдэжэ, бии байгаа дутагдалнуудыень усадхахын тулада али бүхы талаһаа шэнжэлэгдэхыень зүбшөнө. Энэл хадаа шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын онол аргын гол удхань мүн гэжэ тэрэ тоолодог.

Эрхэтэн бүхэн гүрэнэй органнуудай болон иинтын эмхинүүдэй ажал ябуулгые һайжаруулха тушаа дурадхалнуудые оруулха, хүдэлмэриин дутуу дундануудые шүүмжэлхэ эрхэтэй гэжэ СССР-эй Конституциндэ тусхай статья дотор бэшэгдэнхэй. Энэнь шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлые хүгжөөхэ гэһэн зорилготой. Энээнэй социальна ехэ удаа шанарые тэмдэглэхэ зүүраа нүхэр Л. И. Брежнев «Һэргээн хүгжөөлгэ» гэжэ ном соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Үндэһэн Хуулиин статьяе удха шанараараа тон шухала гэжэ тоолоноб. Хэрбээ мүнөө ехэ эмхи гуримтай, минии һанахада, тон дээдэ хэмжээнэй эмхи гуримтай болохые эрмэлзэбэл, али бүхы журамые ажалай журам, технологическа журам, түсэбэй журам бэхижүүлхые хүсэбэл, бидэнэр байдалаа һонирхол ехэтэйгээр, угаа анхаралтайгаар, шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэдэг байха ёһотойбди. Тэрэнэй ашаар таарамжатай нийтэ-политическэ орюн байдал хангагдаха юм. Иимэ орюн байдал ашаг үрэ, бүтээсэ ехэтэйгээр, урданайхиһаа һайлаар ажаллаха эрмэлзэл, ажалһаа һамшагшад болон лодырьнуудта, хайша хэрэг бүса ябадал бүхэндэ, гүрэшине мэхэлхэ, нэмэжэ бэшэхэ ябадалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандаха эрмэлзэл түрүүлхэ ёһотой».

Тиимэ болохолооро, ажалшад ороной, өөһэдынгөө ажалша коллективүүдэй ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха, өөрынгөө һанамжа сүлөөтэйгөөр хэлэхэ, гүрэнэй, ажахын, нийтын эмхинүүдэй ажал ябуулгые аша үрэ ехэтэйгээр хинаха тон ехэ эрхэтэй ба арга боломжонуудтай гээшэ. Коммунизм байгуулхынь түлөө, экономико, болон соёл саашадань һалбаран хүгжөөхын, арад зоной байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ тэдэ арга боломжонуудые улам дүүрэнээр, һайнаар хэрэглэхэ, орон доторхи, үйлэдбэридэхи байдалай түлөө совет хүн бүхэндэ үндэр харюусалгын мэдэрэл бии болгохын тулада тэдэнине хэрэглэхэ шухала.

Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын зэбсэг хэрэглэн, аша үрэтэ хүдэлмэридэ һаад боложо байгаа бүхы юумэнүүдые шиидэнгээр зайсуулха, шэнэ, түрүү юумэндэ зам гаргаха хэрэгтэй. Харин тиихын тулада шүүмжэлхы үзэл, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха үзэлые партийна организаци бүхэндэ, ажалша коллектив бүхэндэ гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Шүүмжэлэлые бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ зуураа тэрэнине элдэб юумэнһээ дулдыдадаггүй, партийна шэнжэтэй, Ленинэй үгөөр хэлэбэл, «нүхэд ёһоной, дипломати болон жэжэхэн ашагые хараада абадаггүй» болгохо шухала. Шүүмжэлэл хорон хадхуу үгэнүүдээр хэлэгдэһэн бэшэ, харин үнэн зүб байхадаа, нийтын удха шанартай асуудалнуудта хабаадаһан байхадаал сэнтэй юм.

Партийна ёһоор ойлгогдодог шүүмжэлэл хадаа хара амияа хараһан хүнүүдэй хамагые муушалһан гэмэрэлгэтэй ямаршье нийтэ зүйлгүй юм. Тэрэ хадаа дутагдалнуудые элирүүлээд, шүүмжэлээд лэ дүүрэхэ бэшэ, харин тэдэнине зайсуулхын тон эдэбхитэйгээр хабаадалсахые эринэ. Энэ үлэн, аша үрэтэ хүдэлмэридэ һаад боложо байгаа бүхы юумэнүүдые шиидэнгээр зайсуулха, шэнэ, түрүү юумэндэ зам гаргаха хэрэгтэй. Харин тиихын тулада шүүмжэлхы үзэл, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха үзэлые партийна организаци бүхэндэ, ажалша коллектив бүхэндэ гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Ондоогоор хэлэбэл

ОВЕДҮҮДЭЙ ОРОНОЙ ЭРХЭТЭН

БАЙГАЛАЙ БАСАГАН

Хэдэн жэлэй саада тээ хүдөө нютагай үзэсхэлэн нэгэ буланда газар дорохоо харьялан гараажа байһан тунгалаг булагай хажууда Сахьянова, тэрэнэй наһанай хани нүхэр РСФСР-эй габьяата артист, балетмейстер Петр Абашеевтэй яаралгүй яридажа һуугаа бэлэйбди. Тиихэдэ балерина Байгалай үмэнын нютагуудаар гастролёо һаяхана дүүргээд байгаа һэн. Машина соомнай түгас шубуунай үдэ бүридхэн хэбтэһэн юрэ бусын баглаа хэбтэ юм. «Сибириин нютагуудаар хатаржа ябахадам, минии бүхы наада алгадгүй хараһан нэгэл тиимэ шүтэнги хүн бии байгаа юм. Тэрэл хүн энэ баглаа намда баряа», — гэжэ Лариса энеэбхилэн хэлээ агша бэлэй.

Манһаа холо бэшэхэнэ бишыхан горхон шолшогонооно. Тэрээн соohоо хүл нюсэгэн хүбүүд, басагад жараахайнуудые барина. Бидэ бага наһаяа дурсан һанажа эхилбэбди. Өөрынгөө бага наһан тухай Лариса Сахьяноваашье тиихэдэ хөөрөө һэн.

— Үнэр баян айлнууд үхибүүгүй түрэлхидтөө гу, али һайн хүршэнэртөө хүмүүжүүлхыень хүүгэдээ дамжуулан үгэдэг һэн. Иимэ ёһо заншал хэр уг наа буряад ба хальмаг зоной дунда дэлгэрэнхэй байһан юм. Эсэгыемни холын Губи худэр ажалда ябуулжархихадань, эхэтээ улаан сурба үхибүүдынь үлөө бэлэйбди. Эгээл энэ үедэ эхымни эгэшэ, 1916 оноо партиин гэшүүн, өөрөө үри хүүгэдгүй байһан Мария Михайловна Сахьянова намайе Москва абаад ябашаһан юм. Тэндэ нагса эгэшымни нүхэр намаие халуунаар үгтаһан Петр Иванович Шадонов эсэгымни хүсэл бэелүүлхэ зорилго урдаа табяад, намайе артистка болгоо гэжэ шидэбэ гээшэ. Ниислэл хотодо ажаһуудаг манай үшөө нэгэ түрэлэйхи хатар наадында дуратайемни ойлгоходоо, хореографическа училищидэ үгэгты гэһэн һанамжа оруулаа хаш.

Дайнай аюул. Шадоновтоноойшье бүлые дайрангүй гараагүй. Петр Иванович өөрөө Смоленск шадар унаа һэн. Үхэлтэ дайнай дүлэн соohоо Ларисын түрэһэн эсэгэншье бусаагүй. Мария Михайловнагай өөрыншье олохон түрэлхид дайнай аюулда нэрбэгдэ бэлэй. Уужам сэдьхэлтэй тэрэ эхэнэр Москвагайнгаа байрада зургаан үншэн үхибүүдые суглуулжа, хүлынь дүөөдэ, гарынь һанзагада хүргэһэн габьяатай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай шэрүүн жэлнүүдтэ Лариса нэгэ үе һуралсалаа хояадшье үзөө. Эгээл тэрэ үедэнь эхэнь болоһон Мария Михайловнагай: «Үсэд зоригтой хүн һанаһандаа хүрэдэг юм», — гэжэ хэлэһэн үгэнүүдыень Лариса мүнөө болотор мартаагүй, сэдьхэлэйнгээ гүн соо хадагалжа ябадаг. Хэды хүндэшье һаань, Лариса дахинаа һуралсалдаа ябадаг болоһон, һүүлэй һүүлдэ эрхим сэгнэлтэтэйгээр училищияа түгэсхэжэ гараа һэн. Тиихэдэл түрэл буряад ороной-ногоо соёлой, искусствын хүгжэлтэдэ мэргэжэл шадабарияа сум зорюулха гэжэ шиидэ бэлэй.

БУРЯАД ОРОН Ларисые имагтал хүгжэлтэ, дэбжэлтын оршоноор, барилгынгаа дэлгэсээр үгтаа бэшэ. Эндэ Буряадай хүгжэмтэ-драмын театрай үндэһэн дээрэ оперо болон баледа театр эмхидхэгдэнхэй байба. Анхандаа хүбараг ябаһанаа, соёлой хүгжэлтын замда шэлжэжэ, удаань ГИТИС дүүргээд, республика дотороо эгээн түрүүлэн СССР-эй арадай артистын үндэр нэрэ эзэргэдэ хүртэһэн Г. Цыдынжапов тэрэ театрые толгойлһон юм.

Энэл айхабтар бэлигтэй артист Ларисын ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэнь болоо һэн. Тэрэнэйл хүтэлбэри доро залуу театр өөрын зохёохы нюур шэнжэтэй боложо эхилһэн намтартай. «Хүн шубуута нуур» гэжэ баледэй амжалта түгэсөөр табигдаһанай удаа, балеринын хатарай онсо маягые уг унгаарһь ойлгоһон, уран бэлигтэйнь хүсэ шадалые ухамайлһан Г. Цыдынжапов жэнхэни буряад үндэһэн дээрэ зохёогдоһон шэнэ балет найруулан табиха хүсэлдэ абтаба. Тиихэдээл арад зонбой дунда арюун гоохон гэжэ алдаршаһан Ангар басаганай абари зангай арюунда, уян бэеынь нугаралда Лариса таараха гэжэ эсэслэшэгүйгөөр этигэһэн байгаа бшуу. Ларися Сахьяновагай наадаха балет удангүй композиторнууд Л. Книппер ба Ямпилов, уран зохёолшо Н. Балдано зохёоһон юм.

Сахьяновагай хатаржа байхые хараһан хүн тэрэнэй уран бэлигые гайхамшаг орёо аад, дабтагдашагүй үгалзатай жэшэдэг гээшэ. Үнэхөөрөөшье, тэрэнэй героинчуудынь тад ондоонууд бшуу: уянгын долгиндо абтаһан хүн шубуун— басаган ба буурал Байгалай огсом басаган, шогшо зантай Китри, үльгэр домогой зориг түгэлдэр сэрэгшэ эхэнэр Алма-Мэргэн. Эдэ элдэб үе сагай, һанагдаагүй орёо хүби заяатай эхэнэрүүдые нэгэл шэнжэ шанар хамтаруулна. Тэрэнь юуб гэхэдэ, бултадаа хүнэй сэдьхэлдэ сэлмэг һайхан бодол түрүүлдэг, сэбэр сэхэ мэдэрэл һэрюулдэг дангинануud шуу.

— Роль бүхэндэ өөрыншни ямар нэгэн таһаршагүй хүби шэлжэн ороһон байха ёһотой. Би олохон лэ жэлдэ Одеттые хатарнаб. Он жэлэй ошохо бүри Одеттэшье хубилна гай дурадхалаар лэ шэнэ зүжэг бүхэнэй һүүлээр харагшадтай уулзалгануud үнгэргэгдэдэг юм. Нэгэ тиимэ уулзалга дээрэнь һаяхана байгаа һэм. Театрай артистнууд Эрхирэг һууринай хүн зониие уряа бшуу.

Эгээ мүнөө үедэ ямар зохёохы захата бүтээжэ байһан тухайнь асуудалай гараһаниинь гайхалтай бэшэ ааб даа.

— Өөрынгөө нүхэр Петр Абашеевтэй шэнэ буряад балет найруулан табижа дүүргүүтэй байнабди,— гэжэ тэрэ харюусаа.

ТЭДЭНЭЙ БАЙРАНЬ бишыхан студидал адли. Эндэ хододоо залуушуул ббооржо байдаг заншалтай. Минии ерэһэн үдэр Лариса Петровна армиһаа табигдаһан Аюша гэжэ нэрэтэй һурагшынгаа хүндэдэ үдэшын хоол бэлдэжэ байгаа һэн. Тэрэ хүбүүн гэртээ, эхэдээ ошохо замдаа нэн түрүүлэн хатарай мэргэжэлдэ һургаһан багшадаа ороод гараха гэжэ шиидэ бшуу.

Нэгэ буландань Мария Михайловнагай гэрэлтэ дурасхаал болгоогдожо, тэрэнэй өөрынь номууд табяатай. Хажуудань балет тухай альбом, журналнууд дэлгээтэй байна. Лариса Петр хоёр гастролиин үедэ бэлэг болгожо бариһан бүхы юумые үншэн хэнээ хүүгэдэй баһанда дамжуулан үгэдэг заншалтай юм. Тэдэл хүүгэдэй бэлэг-хараха табтагай дээрэ шэнииссын алтан шара һоломонуудые холбон хэлэн балеринын дурые анхаран харабаб. Энэ бэлэгһээ үнэтэй юумэн намда үгы гэжэ тэрэ сэдьхэдэг. «Бидэ уран зураашад бэшэбди, тиибэшье энэ дурэ зураг бүтээхэ гэжэ ехэл оролдообди»,— гэжэ тэрээн дээрэнь һиилээтэй.

Саашадаа ямар ажал хэрэг бүтээхэ хүсэлтэй байһан тухайнь Лариса Петровнаһаа асуубаб.

— Хатуу зоригтой, эрмэлзэл, хүсэл түгэс эхэнэрнүүдэй образ харуулха һанаан бии. Чеховэй, Толстойн героинчуудые наадаа һаа, ехэл дуратай байгшаб.

Лариса Петровна гэртээ шулуунуудай коллективтэй юм. Тэдэнние Байгалай эрьеһээ өөрөө суглуулжа асарһан байха. Үнжэгэн сагаан үнгэтэй, баһа сэнхир мрамор, ногоон нефрит, шаргал агат, улаан яшма, хүб хүхэ лазурит ба виолан бии. Хатуушье, уян эвэлэншье шулуунууд... Сибириин далай эдэ шулуунуудые олон зуун жэл соо сэнхир долгёороо мүли мүлиһөөр мүнхэ нороон эрьеынгээ шэмэг зүүдхэл-нүбаһан болгон дэлгэдэг юм. Буурал Байгалай басаган гэжэ алдаршаһан балеринын гэр соо тэдэнние хаража һуухада, гүн удхатай бэшэ аал?

А. КЛЕВА,
«Известия» газетын корр.

(«Известия» газетын 1982 оной июлиин 2-ой номерһоо абтаба).

ТБРИГАДА ЛШАЛНА

Ирагуу һайхан ород, буряад дуунууд, ханхинама шүлэг ба хатарнууд концертын программада бии. Малшад баяр баясхалантайгаар соёлшодые үгтадаг болонхой. Совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Е-Х. Цыбикжапова малшадтай социалис уялганууд тухайнь хөөрэлдэдэг, хүдэлмэриинь дүнгүүдые согсолдог юм. Гадна ВЛКСМ-эй XIX съездын шиидхэбэриүүд, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоод тухай үргэн хөөрэлдөө ябуулдаг.

Малшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангахаар хүдэлмэри мүн лэ эмхитэй. Наймаалагшад, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд малшадай саг үргэлжын айлшад юм.

М. БАЛДАНОВА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитбригадын гэшүүд.
Д. НИМАЕВАЙ фото.

ГАДААДЫН ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

△ Дэлхэйн хэбэлэл советфранцуз экипажай ниидэлгын амжалтатайгаар дүүргэгдэнэндэ ехэ анхарал хандуулна, энэнь хоёр ороной аша туһада замбуулинние амгалан гуримаар шэнжэлэн ашаглаха гэһэн Советскэ Союзай ба Франциин саашанхи үрө түгэс харилсаа холбооной шухала шата болоно гээд тоолоно. Парижай **«Юманите»** газетэ ниидэлгын дүүрэлгэ тухай статьяе «Түгэс амжалта» гэһэн гаршагтайгаар тунхаглаа. «Даалгабари дүүргэгдээ. Францин түрүүшын космонавт Жан-Лу Кретьен, экипажай талаар тэрэнэй хоёр совет нүхэд замбуулинда неделинь турша соо үрэтэй һайнаар хүдэлмэрилөөд. Газартаа бууба» гэжэ Парижай **«Матэн»** газетэ бэшэнэ. Японой **«Иомиури»** газетэ энэ ниидэлгын үеэр научна шэнжэлгэнүүдэй үргэн ехэ программын бээлүүлэгдэһэндэ анхарал хандуулна. Уласхооронды экипажай ниидэлгэ — эрдэм ухаанай ба хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулинай дайдые шэнжэлгын талаар Советскэ Союзай баримталан бээлүүлдэг залан шууд политикын үшөө нэгэ эли тодо гэршэ, замбуулинние шэнжэлгын талаар советфранцуз харилсаа холбооной шухала шата болоно гэжэ Болгариин **«Земеделско знаме»** газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

△ Чехословакиин **«Руде право»** газетэ СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья тунхаглахадаа, национальна асуудал шиидхэдэг совет дүй дүршэл бүхы дэлхэй дээрэ һайшаагдан мэдэрэгдэнхэй.

△ СССР тушаа экономическа харша хэмжээнүүдые улам шангадхаха гэһэн Рейганэй захиргаанай шиидхэбэриие Баруун Европодо, Япондо тон дурагүйгөөр угтаа гэжэ гадаадын газетэнүүд мэдээсэнэ. Сибирь ба Баруун Европын хоорондо газ дамжуулха соргонууд оролхо түхээрэлгые худалдаха ябадал хорихо гэһэн Америкын захиргаанай ябуулгаһаа Британиин олон компанинууд хохидохо байна», — гэжэ Англиин **«Гардиан»** газетэ тэмдэглэнэ. «Сибирьһээ газ дамжуулха барилгада хэрэгтэй түхээрэлгэ худалдахые хориһон хэмжээе Америкын лицензэнүүдээр түхээрэлгэ бүтээдэг Европын компанинуудта хэрэглэхэ гэһэн США-гай шиидхэбэриие Италиин правительство тон дурагүйгөөр угтаа», — гэжэ **«Вашингтон пост»** газетэ бэшэнэ.

Америкын компанинуудай лицензэнүүдээр бүтээгдэдэг түхээрэлгэнүүдые СССР-тэ худалдалга хизаарлаха гэһэн США-гай захиргаанай шиидхэбэриие буруушаажа байһанаа Японой правительство дахин лаблан мэдүүлээ гэжэ **Токиогой «Майнити»** газетэ мэдээсэбэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН САНАҺАА

ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ ОЙ

ОТТАВА. СССР Канада хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануud эндэ үнгэргэгдөө.

«Канада—СССР», «Квебек—СССР» гэжэ ассоциацинуудай баярай суглаанууд боложо, ороной федеральна парламентын гэшүүд Канадын правительствые тэндэ түлөөлбэ. Ойн баяраар дашарамдуулан МИД-эй эмхидхэһэн уулзалгын үедэ гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Дж. Тейлор үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзтай хоёр талын харилсаа хүгжөөлгые Канадын шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ЮАР-ые НАТО-гай ГЭШҮҮН ОРОНУУД ДЭМЖЭНЭ

БЕРЛИН. Анголодо, Мозамбигта, Танзанида, Замбида, Ботсванада, Зимбабвида эсэргүү хархис ЮАР-ай эзэрхэг түримхэй ябуулганнуудай һүжэрөөлгөөр Африкын урда зүгтэхи байдал нилээд тодорхойлогдоно, — гэжэ Урда Африкын Африканска национальна конгрессэй (АНК) генеральна секретарь Альфред Нзо «Хоризонт» гэдэг недели бүриин газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ.

Хархис булимтарагшад Анголын урда зүгэй нютагуудые эзэмдэхэй байһаар. Преторин хархисууд Рейганэй захиргаанай, мүн НАТОгай гэшүүд бусад оронуудай зүгһөө ехээр дэмжэгдэн, Намибиин эзэмдэгдэһэн газар дээрэһээ НРА-да эсэргүү ехэ һүйдхэлэй ябуулга хэнэ.

«Холбоо хэхэ бүлэг» гэдэгтэ хабаадагдаг баруун тээхи оронууд, үнэндөө, «империализмын, тиимэһээ Урда-Африкын хархис засагай ашагые хамгаална» гэжэ А. Нзо хэлэбэ.

США ба баруун тээхи бусад зарим оронууд Преторидо сэрэгэй, экономическа ба политическэ дэмжэлгэ үзүүлхэтээ хамта, апартеидэй засагаархидай хорого зэрлиг аашануудые бүхы дэлхэйн зүгһөө буруушаадаг ябадалда али бүхы аргаар наад ушаруулхые оролдоно, — гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. Палестиные сүлөөрүүлхэ эмхиин — Палестинын арадай хуулита түлөөлэгшын дүүргэдэг политическэ үүргые улам ехэ болгохо шухала гээд тоолодог байһанаа Франциин гадаадын харилсаанай министр Клод Шейсон элирхэйлбэ. Ливандахи дай болоулха ябуулгада туһа хүргэхэ зорилгоор Дутын Зүүн зүгэй хэдэн оронуудта дипломатическа этигэмжэтэдые эльгээхэ гэһэн Франциин правительствын шиидхэбэриие тайлбарилхадаа, К. Шейсон ингэжэ тэмдэглэбэ: ООП-ые Палестинын арадай түлөөлэгшэ гээд США ба Израиль мэдэрхэ ёһотой гэбэ. ООП-ой хүтэлбэрилэгшэд Ливанда үлэхэ ёһотой гээд Франциин тушаалта бүлэгүүд тоолоно гэжэ «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

ГЭР БҮЛЫН ХАРИЛСАА ҺАЙЖАРУУЛХА

«Хүнние мэдэжэ абахын гула тэрээнтэй нүүд даопа эдиэ» гэжэ ород арадай онһон үгэ бии гээшэ. Эдэ үгэнүүд гэр бүлын ажабайдалда мүн лэ хабаадана. Зүгөөр статистикын тооложо гаргаһанай ёһоор, бүхы бүлэнүүд энэ «нүүд даопа» эдитэрээ эбгэй эсгэй ажануудагүй.

— Бүлын һандарха яваадалые хаража үзэхэдэ, мүнөөдэрэй эд барааһан, хүбсаһа хуараан зүлнүүд бүлын харилсаанда ехээр нүлөөлнэгүй, тиихэдэ бүлэ дотор сэдьхэл бодолой, психологическа харилсаанай нүлөөи ургажа байнхай,— гэжэ СССР-эй Педагогическа Науканнуудан академиин Психологиин институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Елена Новикова хэлэнэ. — Һаяхана хэгдэһэн социологическа шэнжэлгын дүн гаргагдаа. Залуу бүлэ юундэ һандарнаб гэпэн асуудалда абтаһан харюунуудые согсолоод, эгээл оло дахин дайралдадаг ушарнуудан гол шалтагаанууде гаргаад үзээл нимэ:

—хараа бодолооро ондо ондоо байлга;

—зан абариараа таараагүй байлга;

—үбгэн намган хоёрой али тэгэнэйнь бэе бэеынгээ үмэнэ уялгадаа һабхээр хандаха йбадал гэхэ мэтэ.

Асуудалнуудта үгтэһэн харюунуудые хараад үзэхэдэ, гэр байрын талаар бэрхэшээлнүүд хомор, харин үбгэ намган хоёрой хоорондохи харилсаанай сэдьхэл бодолой талаараа гүнзэгы боложо байһые гэршэлнэ.

Бүлын зөөрини ургалгые түргэдхэхэ, байраар хангаха, ажалдаажа байгаа хүүгэдтэй эхэнэрэй сүлөө саг нэмээхэ, үхибүүдэе хүмүүжүүлхэдэнь түрэнэй туһаламжа үзүүлхэ ехэ мэтын ябуулгадажа байгаа демографическа политикын гол зорилгонуудтай хамта гэр бүлын хоорондохи харилсае һайжаруулха шухала гэжэ тоолоно. Үүрэн догор байгуулагдаһан психологическа, педагогическа, юридическэ болон бусад асуудалнуудаар бүлэдэ туһалха зорилготой бүлын албан байгуулагдаха.

—Манай зүошалэй түбтэ юундэшьеб бэе бэедээ хүгэрһэнөө хүсэд ойлгоогүй зон зүошэл нуража хандадаг,— гэжэ Елена Новикова хөөрэнэ. — Энээнние бидэ гэр бүлынгөө байдалда үгэ үгээ онлголсоо талаар һургааһ үгэнүүдые дүнгөөр бүлын һандарха ябадал болюулха хэрэгтэ туһалха аабзабди,— гэжэ этигэнэбди.

Алексей ЯНКОВ,
социолог.
(АПН).

ҮБРИГАДА ЛШАЛНА

Ирагуу һайхан ород, буряад дуунууд, ханхинама шүлэг ба хатарнууд концертын программада бии. Малшад баяр баясхалантайгаар соёлшодые үгтадаг болонхой. Совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Е-Х. Цыбикжапова малшадтай социалис уялганууд тухайнь хөөрэлдэдэг, хүдэлмэриинь дүнгүүдые согсолдог юм. Гадна ВЛКСМ-эй XIX съездын шиидхэбэриүүд, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоод тухай үргэн хөөрэлдөө ябуулдаг.

Малшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангахаар хүдэлмэри мүн лэ эмхитэй. Наймаалагшад, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд малшадай саг үргэлжын айлшад юм.

М. БАЛДАНОВА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитбригадын гэшүүд.
Д. НИМАЕВАЙ фото.

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ДАБАН

Тосхон һууринуудай хүн зониие медицинын талаар хангалга жэл бүри һайжаруулагдана. Район дотор мүнөө врачебнэ 2 амбулатори худэлдэг. Нэгэнинь Амаладай совхозой ажалшадые хангадаг юм. Фельдшерскэ 12, фельдшерскэ-акушерскэ 2 пункт хүн зониие хангадаг. Һүүлэй үедэ эдэ пунктнууд медицинын түхээрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаа, хүдөөгэй хүн зондо туһаламжа үзүүлгэ һайжараа.

Районой түбэй больницын врачнууд худөө нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа, фельдшер, акушер мэргэжэлтэдгэ методическа зүбшэл, заабари үгэдэг, эмнэлгэ һэргылэлгын хэмжээнүүдые абадаг юм. Малай ба оро үскэбэрилгын гүртэнүүдэ врачнууд С. Н. Капустина, П. В. Чуракова, В. Д. Санжиева, М. А. Цыбикова гэгшэд саг үргэлжэ хүрэжэ байдаг.

Орошодой, малшадай, геологуудай элүүр энхые хамгаалхадаа, эдэнэр санитарногигиэрэлэй худэлмэридэ онсо анхардаг байха юм. Эрхим һайнаар худэлэгшэдэй тоодо Джилиндын участково больницын врач А. Д. Жамбаловагай, Муяын-Адагай участково больницын терапевт В. Н. Кокоринагай, Уакидай участково больницын ахамад врач З. В. Усачёвагай, Северный фельдшерскэ пунктые даагша А. И. Бубновагай ба бусадшье нэрэнүүдые дурдамаар.

Эдэнэр булта районно больницаһаа холо газарта худэлдэг тула элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг гээшэ. Гэбэшье аажал худэлмэридоо онсоёхы ёһоор хандапанаг ашаар эмнэлгын худэлмэри урагшатай ябуулна.

А. ЦЫРЕНОВ.
Баунтын район.

Дүлэтэ эжэлнүүдэй баатарнууд

АРТИЛЛЕРИСТ

Улаан-Удын багшанарай училищиин студент Зандан Очиров 1942 оной март һарада сэрэгэй албанда мордожо, артиллерийскэ полкдо абтаһан юм. Энэ полкнь Сталинград шадар эльгээгдэжэ, домог сууда гараһан 62-дохи армиин бүридэлдэ оролсоо.

Нэгэтэ шанга байлдаанай үедэ Очировай артиллерийскэ расчет түрүү зэргэдэ гаргагдаба. Дайсанай танкнууд эрид нэтэрүүгээр добтолжо байба. Нэгэ танк Зандан тээшэ дүталжэ ябаба. Юумэшье һанаха сүлөөгүй, үхэр буугаа шагаажа-шагаажа нэргэжэхибэ. Дайсанай танк тэрэ дороо галда абтажа шатаа һэн...

Энэ байлдаанда эрэлхэг зориг гаргаһанайнгаа түлөө залуу сэрэгшэ Зандан Очиров түрүүшынгээ дайшалхы шагнал — «Шэн габьягай түлөө» медальда хүртөө бэлэй.

Вислэ мүрэнэй зүүн эрьедэ болоһон хүшэр хүндэ байлдаанда хабаадалсаһанаа Зандан Раднаевич мартадагүй Энэ байлдаанда Очировай расчет мүн лэ ото шалгаржа, дайсанние хороһон, томо буу зэбсэгүүдыень үгы хэһэн байна. Уданшьегүй Зандан Раднаевичта Алдар Солын III шатын орден барюулагдаа. Тиихэдэ 1944 оной зун Зандан Раднаевич «Сталинградые хамгаалһанай түлөө», 1945 ондо «Германиие илаһанай түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаһан.

1947 оной хабар Загастай нютагаа бусажа, Жаргалантын, һүүлээрнь Енхорой эхин шатын һургуулиие даагшаар томилогдоо бэлэй. 17 жэлэй туршада Енхорой һургуулида багшалаад, һүүлдэнь 1972 онһоо Новоселенгинскын интернат һургуулиин багшаар хүдэлмэрилөө.

Дайнай үедэ, амгалан тайбан-байдалай жэлнүүдтэ ажабайдалай гүн соо ябалсаһан ветеран, түрүү коммунист мүнөө пенсидэ гаранхай.

Р. БАЛДАНОВ.

АРАДУУДАЙ АЯЛГА ДУУНУУД

1979 ондо аман зохёолой республиканска һайндэр түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэлэн байна. Харин мүнөө жэлдэ июлиин 3-да Дээдэ-Онгостойдо, этнографическа музейдэ эмхидхэгдэһэн һайндэртэ уран һайханай 16 коллектив гэхэ гу, али 300 гаран хүнүүд хабаадаба. Эндэ хүн зон олоороо сугларба. Арадай аялга дуунууд оршон тойрониие зэдэлүүлээ.

СССР-эй бәйгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһэн аман зохёолой республикаиска заншалта һайндэр М. Ляховскиин «15 республика—15 эгшэ дүүнэр» гэһэн шүлэгэй үгэнүүдээр эхилбэ.

Һур жабхаланта хүгжэм доро СССР-эй союзна республикануудай тугуудые намилзуулһан, элдэб арадуудай костюм үмдэһэн хүбүүд, басагад жагсаалда зогсон елхалалдан дүтэлбэ. Тэдэнэй удаа уран һайханай коллективүүдэй хабаадагшад нэгэ жэгдээр алхалэлдан ябана. Эндэ сугларһан хүн зон тэдэниие халуун альга ташалгаар үгтеба. Концертые хүтэлбэрилэгдэ РСФСР-эй габьяата артистка Л. Егорова, В. Ковалёв гэгшэд һайндэртэ хабаадагшадтэй хүн зониие, айлшадые танилсуулба.

Удандьегүй коллективүүд этнографическа музейн арадуудай комплекснуудые харахаяа тараба. Баруун бүряадуудай комплексые республика соогоо мэдээжэ болоһон «Магтаал», «Уряал», Захаминай районой «Санага» гэжэ фольклорно ансамбльнууд уран бэлигээрээ харагшадые баясуулба. Гоё һайхан, баян хубсаһануудтай «Магтаалай» (хүтэлбэрилэгшэнь—А. Г. Балдаева) хабаадагшад түрэл партидаа, Лининдэ, Эхэ орондоо зорюулһан олон дуунуудые дуулаа.

Шэмээшэгүүдэй комплексдо республика дотороо, мүн холуурьше суурхажа байдаг Забайкалиин шэмээшэгүүдэй арадай хоорой концерт хүхюу дуушадаараа, баян программаараа илгарма байгаа.

— Мүнөө жэлдэ шэмээшэгүүдэй олон шэнэ коллективүүд хабаадана. Тиимэһээ понирхолтой программануудые харуулжа, жюрин гэшүүдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртзбэ.

...Сэрбэгэрхэн шэхэтэй
Сэлмэг хоёр нюдэтэй
Шэнгэхэн һамбайтай
Сэлюур уга һүүлтэй...

— гэһэн үгэнүүдээр «Мориной магтаалые» 66 наһатай Дугаржап Баянович Цыденов (Яруунын район) онсо шэнжэтэйгээр «гүйсэдхэбэ. Иигэжэ бүряад арадай зүүн комплексын концертые Эгэтын-Адагай (хүтэлбэрилэгшэнь А. Г. Балдаева) хабаадагшад түрэл партидаа, Лининдэ, Эхэ орондоо зорюулһан олон дуунуудые дуулаа.

Шэмээшэгүүдэй комплексдо Аршаан хотын «Сагаан сарнай» ансамбль, Ононо-Борзягын «Ононо» ансамбль, Агын-Буряадай округ доторхи Дульдургын «Дүнжэ